

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za pol leta . . . 3.—; . . . 4.50
za četrt leta . . . 1.50; . . . 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilne se upravnistvo ne osira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasil in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd se računajo po pogodbi.

Naročilno, reklamacije in inserate prejeva upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinost je moč.

Vabilo na naročbo.

S 1. julijem začne II. poluleto XIV. tečaja našega lista. Vabimo zatoj naše gg. naročnike, da svojo naročbo o pravem času obnove, da ne nastanejo neredi v pošiljanju lista.

Opozorjamo ob enem gg. naročnike, kateri svojega dolga doslej niso še poravnali, da svojo dolžnost čim prej storé.

Cena listu je:

za vse leto gl. 6.—
za pol leta gl. 3.—
za četrt leta gl. 1.50

V drugem poluletu bodemo nastojali, da list čim bolj popolnimo ter ga storimo zanimivejšega in priljubljenejšega našemu občinstvu. Prinašali bodemo dobrih člankov, gospodarskih in polit. razprav, natančna tržna in borzna poročila; imamo tudi pripravljeneh raznovrstnih izbornih podlistkov. Doba v prih. poluletu bo tim zanimivejša, kajti vršile se bodo v njej deželne volitve v Trstu, o katerih bodemo natančno poročali. Vabimo tedaj slov. rodoljube, da naš list tudi gmotno podpirajo in širijo. Stare naročnike prosimo, da nam še dalje ostanejo zvesti ter poravnajo, ako imajo še kak dolg pri upravnistvu; nove pa, da naročivši se zajedno tudi plačajo.

Upravnistvo „Edinosti“.

Kaj hočemo?

II.

V svojem prvem članku pod gornjim naslovom v 47. številki „Edinosti“ naslikali smo precej obširno in jasno tisto usodepolno bolezen, tisto zlo, za katerim vzlasti narod slovenski najbolj zdihuje in hira. To usodepolno zlo je ona naša nesrečna razcepljenost med tri države in v jedni državi zopet na šest pokrajin, da so vse naše skromne moči razdeljene na šest raznih smerij tako, da se morajo poizgubiti proti mogočnim silam tujih in vedno so-

vražnih nam življev. In prišli smo do zaključka, da nam Slovincem prisije solnce boljše sreče še le tedaj, ko se prav izvrši nedotakljiv člen 19. ustavnega zakona. O tem naj govori današnji članek.

Naše stoletje se prav po pravici imenuje narodnostno stoletje, doba narodnostnega preporoda, oživiljenja, doba narodnostnih bojev in strašnega sovražtva med narodi. Vzlasti pa velja ta resnica za našo mnogojezično državo podunajsko. Tu so se v sedanjem stoletju zbudili, zdramili in ojačili razni narodi, ki hité na svetovno pozorišče ter se bore za ostanek svoj proti močnim sovražnikom. In to velja gotovo tudi za nas Slovence, kajti že-le l. 1848. je začela teči zibelka našemu preporodu.

Ko so se pa v onej najviharnejši dobi našega časa določevala načela, ki naj bi pomirila vse narode pod celokupno avstrijsko streho, živel je upliven mož, učen mož — Čehoslovčan Palacky, ki je razglasil in se boril za načelo narodne jednakopravnosti v smislu n a r o d n e s a m o u p r a v e (avtonomije), to je, da bo vsak narod sam skrbel za svoje — in le za svoje potrebe. Palacky je dokazal s tem, da si želi v Avstriji pravega miru in da Slovani nočemo gospodovati po svojej volji tujim narodom, pa tudi nočemo, da bi nam drugi svojevoljno delili pravico. In to načelo se je pravo zdelo takratnej vladi, a slavni diktator Bach ga je začel uže izvrševati. V Galiciji je ločil Ruse od Poljakov, tako da sta bila tam dva dež. zbora, dve deželni vladi itd. Na ogerskem so bili narodi razdeljeni po narodnih skupinah, tako da so bili n. pr. vsi Srbi ali vsi Rumuni le jedno upravno telo. — Da se ni spremenilo politično nebo, bili bi morebiti tudi mi Slovinci uže davno združeni v jedno samo upravno skupino. Isto tako bi se bilo zgodilo z ostalimi narodi. In potihnil bi bili za vse čase oni viharji narodnostni boji, ki vihrajo čedalje huje

pod jedno in isto streho habsburško; kajti vsak narod imel bi le doma svojo vpljivo besedo, za svojega drugonarodnega soseda bi se ne smel brigati in bi se tudi ne mogel — današnji boji bi bili toraj vse-kakor nemogoči.

Toda te sreče nismo doživeli! Madjarom ni bilo to ljubo, da bi narodi lepo mirno in složno živeli jeden poleg drugega, da bi vladal doma popoln mir, zadovoljnost in red, da bi bili potem toliko močnejši proti zunanjim sovražnikom. Ne! njih pohlepnost po nekej višjej oblasti in da bi se širil madjarski življenjski na škodo drugih narodnostij — to jih je nikalo; hrepeneli so, da bi po svojej arpadске ljudoljubnosti zapovedovali vsem narodom ogerske krone. In to je uresničil ogerski minister baron Eötvös, ki je n a r o d n e j s a m o u p r a v i slavnega Palackega postavil nasproti z g o d o v i n s k o p o l i š k e n a r o d n o s t i. In mi vidimo, kako Madjari na takšen način uprav nečloveški gospodujejo vzlasti ubogim Slovakom, ogerskim Rusom in Srbom, pa tudi ostalim narodnostim.

Tudi Poljake je hudo peklo, da bi Gališki Rusi sami skrbeli za svoje potrebe brez gospodarstva poljakega; želeli so jih dobiti v svojo oblast, dasi je Rusov nekaj stotisoč več od Poljakov. Zato jim je zelo prirala k srcu ideja Madjarja Eötvösa in ko je prišel na vladino krmilo Poljak Glouchovski, izvršil je tudi v Galiciji ta načrt, tako, da manjšina poljska še dandanes gospoduje pokrajinske večini ruskega in drugih slov. narodov, ker ima take rodove v svojej sredi.

Ta ideja madjarskega barona zazdela se je kaj lepa tudi našim najbližjim bratom Hrvatom, ki še dandanašnji jako slabo marajo za opravičene težnje svojih istokrvnih, istojezičnih, no drugovernih bratov Srbov. Sramota! in zopet sramota!

Pa tudi Čehi so se oklenili te ideje pod imenom zgodovinskega državnega prava

češkega, ker še vedno mislijo, da bodo z uspehom gospodovali Nemcem, kakor Poljaki sramotno gospodujejo gališkim Rusom. Toda Nemcev je le v kraljevini Češkej mnogo več, kakor je vseh Slovincov; no ti Nemei se znajo vse drugače braniti, če se jim le dozdevno zakrivi las na glavi.

Skratka baron Eötvös in Glouchovski sta pouzročitelja velikih zmešnjav in treba bo mnogo truda, previdnosti in razumnosti, da se vse zopet povrne v pravi tir — k idejam očeta češkega naroda — Palackega.

Kako se pa hočemo vesti mi Slovinci v tako važnih trenotkih? K a j h o č e m o p — to naj nam bode jasno in potem nam z a v e s t n o delovanje ne bode težavno. — Torej: K a j h o č e m o p !

Hočemo, da vendar enkrat posije solnce boljše, pa gotove in trajne sreče! Hočemo, da prejenja ta samovolja štirih pokrajinskih sovražnih nadoblasti. In ker je največa nesreča naša uprav ona usodepolna razcepljenost, hočemo, da se zopet združi to, kar po božjem in naravnem pravu skupaj tiče, želi in hoče. Ali je to mogoče? Da! popolnoma pravilnim putem, popolnoma v soglasju z 19. čl. ustanega zakona. O tem pa prihodnjé! K r n o v.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Prestolni govor, s katerim je cesar odprl delegacije, bavi se s političnim položajem evropskim ter točno črta odnošaje Avstro-Ogerske z sosednjimi državami. Koj v začetku poudarja prestolni govor, da se naše razmere z sosednjimi državami niso spremenile. „Složno s mojimi zavezniki, dela moja vlada na to, da se še vedno nesigurni evropski položaj mirno razvija.“ Kljub temu je bila pa naša država pri-

PODLISTEK.

Opomnim koperskim učiteljskim abiturijentom iz l. 1880.

Sreča se v prsih mi topi
Zamaknjeno v nekdanje dni,
V presrečno dobo cveta —
O zlata, zlata leta!

S. Gregorič.

Krasna je doba dijaških let; kdo ne bi se je spominjal mladostno navdušen! Res, marsikomu se je sicer bojevati v tej dobi z raznimi neprilikami, katerih ne naštevamo tukaj, ker so vzlasti večini bivših slovenskih dijakov dovolj znane; a vse to se pozneje rado pozabi ter spominja rajše mičnih dogodkov, kojih tudi ne primanjkuje dijaškemu življenju. Posebne važnosti pa je čut, ki nekako bratovski veže nekdanje součence, osobito one, ki so vstrajali do konca na svojem zavodu, pogumno se boreč proti vsakovrstnim zaprekam, premogli jih, ter na to stopili v javnost, da bi tu delovali na temelju pridobljenih si znanosti za narodno blaginjo. Isti čut je tudi večkrat poznejemu najzvestejšemu prijateljstvu med posamezniki, bodisi uže katerega koli stanu.

In kako ne bi! Preživeli so skupno

najlepše dni, da govorim s pesnikom: „zlata leta“ vesele mladosti. Skupno so se radovali in navduševali, skupno tugovali; bratovski si zaupali vse tajne čute in želje. Poznawali in ljubili so se, kakor brat brata: bili so srečni!

Sreča pa na zemlji ni trajna, sapica popiha in nam jo odnese. Pretečejo leta brezskrbnega, veselega dijaštva; dospévám do zaželjenega cilja treba se ločiti. Slovo je ganljivo, težko. Stopivši v javnost opazijo, da je praktično življenje v marsikojem oziru drugačno, nego so si je domišljevali premnogi vzor se podere pod kruto roko usode. Zato se čutijo nekako osamljene, toži se jim po dijaškej dobi, po dragih tovariših.

Zopet minejo leta. Snideta se morda po naključbi nekdanja tovariša; spominjata se preteklih dni, svojih drugov itd. Oj, kakšno nepričakovano veselje! Povprašujeta se o nedavnej preteklosti, po vsodi bivših součencev, a žalibog natančnejših podatkov jima primanjkuje, vsaj o nekaterih. Nehote se domislita: „Kako lepo bi pač bilo, ko bi se še vsaj enkrat zopet vsi videli!“ Krasna misel, blaga želja, a težko, silno težavno jo je obistiniti. Razkropljeni po odaljenih krajih, po raznih kronovinah niti medsobno ne vedo,

kje ta in oni biva. Morda uže celo krije katerega hladna zemeljska odeja!

Lepo in umestno je tedaj, ako se dogovore abiturijenti kojega zavoda, kakor je navada v novejšem času, da se snidejo zopet po določeni dobi. Menim, da takove sklepe zamore odobravati vsakdo.

Predragi tovariši, tudi mi smo isto sklenili, ko smo se poslovili l. 1880. Bilo nas je tedaj lepo in redko število: 40, ločenih sicer po narodnosti v tri skupine, a složnega duha. Mržnje med nami ni bilo. V boljši pregled podam tukaj imenik in po zmožnosti tudi sedajna bivališča dotičnih.

S l o v e n c i (skupno 24): Bano Ivan (Divača), Belé Anton (Višnjevnik), Beršček Ivan †, Bunc Ivan, (Kastav), Domenič Ivan (Ajševica pri Gorici), Kosovel Ant. (Dutovlje), Kožlin Iv. †, Kraševac J. (?), Leban Henrik (Kojško), Leban Miha †, Makarović Ivan (Jelšane), Miklavčič Anton (Drežnica), Mlekuž Anton (Čepovan), Pakiž Anton (Lokev), Preložnik Zdravko (upokojen v Gorici), Rustija Anton (Kal), Sila Svitoslav (Rodik), Sivec Fran (Gorica), Šekli Anton †, Špan Anton (sv. Miklavž na Štajerskem), Šuligoj Ivan (Ostrožno brdo na Kranjskem), Urbančič Anton (?), Vodopivec Fran Brestovica), Zorn Ivan (Križ pri Ajdovščini).

H r v a t i (skupno 5): Dukić Ante (Čepić v Istri), Kinkela Vjekoslav (Barban v Istri), Mandić Vičko (Vodice v Istri), Vlah Josip †, Žic Ivan (Polje v Lošinskem okraju).

I t a l i j a n i (skupno 11): Babuđer Anton (Trst), Bianchi Ivan (Trst), Colavini Josip (Turiaco pri Ronkah), Cappellari Ivan (pri Rovinji v Istri), Devescovi Peter (Isola), Doria Anton (Chiopris pri Korminu), Gonan Lovro (Rojan pri Trstu), Marcuzzi Josip (Villeso pri Gradišči), Marsani Edvard (Trst), Stabile Jos. (Mariano), Zanutin Michele †.

In vsi ti obljubili smo si pri prijaznem slovesu svečano, da se snidemo po preteklih d e s e t i h l e t i h v T r s t u. Priča temu sklepu je bivši naš razrednik, nepozabni naš voditelj in zagovornik, velečenjeni gospod prof. Julij pl. Kleinmayr. Kakor mi — upam, da vsi — tako želi tudi on, da se vidimo ob določnem času.

Moglo bi se mi ugovarjati, da se ne mudi, da je opominom še dovolj časa, saj smo še le v l. 1889. ter imamo do počitnic l. 1890 še celo leto. Uveril pa sem se, da je opomin potreben in to pojasnim v naslednjih vrsticah.

(Konec prih.)

siljena popolniti in pomnožiti svojo brambeno silo, ker tudi druge države čedalje bolj množijo svoje vojske. O Srbiji pravi prestolni govor: „Obžalovanja vredna odločitev srbskega kralja Milana, izročila je za časa maloletnosti kralja Aleksandra moč regentstvu, ki me je na najformalnejši način zagotovilo, da hoče nadaljevati in gojiti prijaznost k Avstro-Ogerskeji. S prijateljskimi čustvi k sosednji kraljevini navdahren, želim in upam tudi s Svoje strani, da obvaruje Srbov previdnost in domoljubje deželo resnih nevarnosti“. O Bolgariji pravi: „Na Bolgarskem vlada red in mir in z veseljem moremo zaznamenovati stalne napredke v tej deželi, kljub njenemu težavnemu položaju.“ Nadalje omenja vladar, da bode vlada zahtevala za skupno armado le toliko, kolikor je treba, da se pokrijejo najnujnejši troški. O Bosni in Hercegovini se izraža povoljno ter konstatuje, da bodeti okupovani deželi iz svojega pokrili upravne troške. Ker se je cesar sam tako točno in jasno izrazil v prestolnem govoru ni mogel vnanji minister grof Kalnoky mnogo novega povedati. V bistvu je ponovil vladarjev govor ter dodal tu pa tam nekoliko, da točno pojasni mejnarodne odnose. Tudi Kalnokyjev govor je povsem miroljuben ter nam priča, da so nekateri listi tendenciozno pretiravali ter slikali dejansko politično stanje v prečnih barvah. Glede naše politike na Balkanu, ni minister Kalnoky v takih skrbah, kakor so madjarski šovinisti in nekateri dunajski listi, ki si dan na dan prizadevajo svoje občinstvo prepričati, da nam od tam preti nevarnost. Premena na Srbskem prestolu in premena rumunskega ministerstva nista tolikega pomena, kakor je trojna zveza. Res, da je odstopilo na Rumunskem ministerstvo, ki je vladalo deset let v deželi ter slulo kot posebno avstrofilsko. No tudi o sedanjem ministerstvu ne moremo reči, da bi bilo kar naravnost rusko. Rumuni so preveč ponosni na svojo narodnost in na svojo težko priborjeno si neodvisnost, da bi jo kar tako zavrgli. O Srbiji delalo bi se reči isto. Jugoslovanske države navadno krivo sodijo, ter jim ne dajejo nikake prostosti. Ko se je kralj Milan odpovedal prestolu, zmanjkalo je v deželi avtoritete in premenile so se stranke. Leta in leta zadržavane strasti so siloma vskipele ter porodile one fantastične sanje in načrta katere nekateri osuplo opazujejo. Mi moramo te razmere mirno presojevati, kakor se spodobi velesili. Ako bi nam Srbija pa ne mogla jamčiti za našo dobrohotnost proti njej, vporabili bi druga sredstva, da ohranimo svoje interese. Nevarnosti se nam od Srbije ni bati, kljub vsem strankarskim bojem v tej deželi. Srbija pač nima toliko vojne sile, da bi mogla misliti na vojsko. Jaz se ne odrečem nadi, da bode regentstvo storilo vse, da ohrani prijateljske odnose mej obema državama. O zvezi z Nemčijo pravi minister Kalnoky, da je čedalje trdnjša, ker je osnovana na zgodovinski podlagi ter pravi, da bode to prijateljstvo še bolj potrjeno, ko se v kratkem snideta cesarja. Z Italijo smo v dobrem prijateljstvu. Italija, pravi minister nam je zanesljiva zaveznica, kljub rovanju neke stranke proti zvezi. S časoma pa upa, da se tudi ta zveza popolnoma utrdi. Konečno omenja minister da smo z vsemi državami in tudi z Rusijo v normalnih prijateljskih odnosih.

Chlumecki interpeluje o postopanju srbskih regentov. Kalnoky odgovarja, da so zajamčili ohraniti prijateljske razmere z Avstrijo in da ostanejo na svojem mestu, do polnoletnosti kraljeve. Da so poklicali metropolita Mihajila v deželo, to je popolnoma naravno, ker so za tem kot Milanovi nasprotniki vedno težili. Kar se tiče vprašanja o združenju vseh Srbov, je to brez vsega pomena, dokler se le teoretično razpravlja. Ristić kot regent je izstopil iz vseh strank. Hohenwart interpeluje zaradi onih proglašev, ki so bili zaplenjeni te

dni v Belemgradu. Kalnoky odgovarja, da niso bili zanešeni v Avstrijo, da jih je srbska vlada sama zaplenila ter naperila pravdo proti onim, ki so je zakrivali.

Vsi vnanji listi so zadovoljni z prestolnim govor ter konstatujejo, da je naravnost na vse vlade ugoden utis. Tudi ruski listi so z vsem zadovoljni, le odloček nanašajoč se na Bolgarsko jim ni po volji, ker pravi, da ne slika razmer kakršne so v resnici. S temi besodami, pravijo „Novosti“ daje se pogum avstrofilskim elementom na Balkanu ter se plašijo pristaši prave neodvisnosti!

Vnanje dežele.

Ruski car vrne nemškemu cesarju pohod avgusta meseca. Dan za to ni še določen, najbrže se pa zgodi to od 15. do 20. imenovanega meseca. Car ne pride v Berlin, pripelje se po morju na Nemško in tu v kakem pribrežnem mestu snideta se vladarja. Pravijo, da car za to ne more v Berlin, ker se po nesreči na železnici pri Borkih kolikor mogoče izogiblje potovanju po železnici. Pravi vzrok je pa ta, ker ruska vlada ne mora dati berlinskemu novinstvu prilike, da bi se, žaljivo izražalo o ponašanju občinstva po ulicah, nasproti tujemu gostu, kakor se je zgodilo pred leti.

Potni načrt srbskega kralja o priliki Kosovske slavnosti in mazilenja je nastopni. Kralj odpotuje 14. (26.) t. m. v Kruševac, kjer ostane do 17. (29.) t. m. Od tod gre kralj v Kraljevo in v samostan Žič, kjer bode maziljen. Po maziljenju obišče še razna mesta srbska ter se vrne 27. t. m. (po st.), v Beligrad. Spremljali ga bodo ministri, višji častniki, visoki dostojanstveniki in dvor. Kosovske slavnosti so uže pričele. Beligrad je ves v črnih zastavah. Ristić je ostal v Belemgradu, nekateri trde, da zaradi bolehnosti, drugi pa zopet, da ohrani mir o slavnostih.

Na Francozskem so pričele volilne borbe. Desnica, (monarhična stranka) je objavila proglaš, v katerih našteva in pretirava vse pregrehe, s katerimi si je republikanska stranka obtežila svojo vest. Monarhisti jej očitajo, da je prouzročila toliko škandalov v zbornici, da je zakrivala vse zlorabe ter gojila vse mogoče zločinske strasti. Monarhisti očitajo republikancem, da so narod terorizovali, da so odstavljali pravične sodnike, pahnili verstvo iz šole in iz bolnic, da so izgnali menihe iz samostanov, da so sramotno kupčevali z dostojanstvi, in da je vsled tega moral tudi en predsednik republike odstopiti (Grevy). Monarhisti kličejo pod svoj prapor vse Francoze, naj se vdeležo volitev, naj izvolijo poštenjake za poslance, ki bodo povrnili Francijo samo sebi ter ustvarili zopet red v deželi. V svojem proglašu niso pozabili monarhisti najmanjšega greha sedanje vladne stranke ter obetajo narodu zlate gradove, ako pri volitvah vrže republikance. Monarhisti obljublajo Francozom revizijo ustave, splošno volilno pravico in kar je še drugih vab, da bi je zmamili ter pridobili za se. Proglas so podpisali glavni vodje cesarske in kraljeve stranke.

V Italijanski zbornici je poročal minister Giolitti o državnih financah ter rekel, da so se znatno zboljšale. Letos bode baje deficit mnogo manjši nego lanskoleto. Tudi obrt se popravlja ter si pomaga na noge. Oživila je sosebno svilna in papirna obrt, za to prosi vlada odloga do novembra, da more podati zbornici živo in resnično sliko državnega gospodarstva. Proti koncu debate je prouzročil znani poslanec Imbriani škandal, imenoval je namreč poslanca Tarracca zaradi neke interpelacije „vohuna“. Na to je nastal v zbornici strašen ropot in krik, in skoro bi se bili razvneti „zastopniki naroda“ sprijeli, kakor kmetski fantje.

DOPISI.

Z dolnjega Krasa 1. junija. [Izvirni dopis]. (Kras v o b e. — Komen in gosp. Gaspari-jev parni mlin in njegova važnost). Kras je bil nedavno še malo znan. Napredovalni, bistri in svojih svetinj trdo se držeči kraški duh in pridnost kraških rok prezirala sta svet. Zdaj smemo Kras v duševnem in gmotnem obziru razmeroma v vzgled postaviti marsikteri deželici: Šolstvo, obrtnija, poljedelstvo — sicer z naravno skopostjo se boreče — in celo ceste stoje sedaj na ugodnej stopinji, da negovorimo o narodnem čutu, ki se zmirom sijajno očituje. Sosebno gre Kraševcu tudi čast, da je svoj materni jezik ohranil v njegovi korenitosti in zveneči čistosti, dočim se je tujščina primešala drugim podnarečjem. Isto tako je priznati Kraševcu zavednost in požrtvovalnost v vsem, kar se tiče narodnosti. Sijajne ljudske svečanosti so to pokazale; kažejo ti to bralna in pevka družtva, kaže imenik koledarja družtva sv. Mohora in naposled skušnja, da se da Kraševce koj uneti in navdušiti za narodno korist.

Nakanil sem v tem sestavku osvetiti ugodni stan reči na Krasu. Začnem naj toraj s Komnom kot glavnim krajem na dolnej strani.

Ko imaš dober kos poti iz Nabrežine za hrbtom, razgrne se dolu pred teboj s kamenitimi ali rodovitnimi nižavami in obrastenimi griči prevlečena dolga jajasta dolina. Na teh nižavah in gričih štrle prijazni zvoniki iznad vasi Komen, Suta (zadej Širbine in Lipa), Brestovica, Ivanjigrad, Gorjansko, Gabrovia, Pliskovica, Velikidol itd. Prijazna pot pripelje te kmalu iz Gorjanskega v lepi Komen. Tu se ustaviš, ker dobiš na izbor v več krčmah zlahne kapljice in zaželene potrebe. Koj na prvi mah se ti je prikupila dolga ulica, ki vede v Rihenberg in deli vas v 2 polovici in kraj katere se vrste gosposke hiše, uradnice, štacune, gostilne itd. Na malem vršci stoji cerkev se zvonikom, ki se od daleč vidi in lepo šolsko poslopje z občinsko pisarnico vred. Ker je v Komnu c. kr. okrajna sodnija in davkarija, je vedno živahno v njem; a najbolj o sejnih. V Komnu je dekan, žendarmerijska postaja; tu deluje bralno in pevsko družtvo, živi dokazi narodnega čuta in duševne zavednosti. Ni čuda, mnogo je v Komnu inteligentnih gospodov in razsvitljenih domačinov!

Ko si se nekoliko ozrl na okrog, obstojiš pred visokim tovarniškim dimnikom in ves osupel vlečeš na uho ropot nemirno se vrtečih strojev pod njim. To je, kakor koj izveš, parni mlin g. Gasparija, posestnika in štacunarja v Komnu. Komaj da verjameš: parni mlin na Krasu? vprašal se, ne še verujoč temu, kar si baš slišal. A ko vstopiš in si pozdravil množico gibčnih delavcev, ki ti prijazno odzdravljajo — prepričaš se kot očigled, da razvija tukaj v več obzirih dragoceni parni mlin blago svojo delavnost. V obilnosti se izsipajoča moka v prvem oddelku, to je v tovarničnem ospredju, uveri te mahoma tega. To gre neprestano, da je kaj. Čutečemu človeku preleze in segreje srce o takem pogledu ne vem kak blagodejen čut. Pogled na baš napravljeno moko, ta božji dar, povzdiguje te nekako in to tudi menda nekoliko tudi za to, ker takšen mlin vedno gre, ako Bog le da obilnega pridelka. Ko si se tukaj nagledal, stopiš v drugi oddelk, v železni želocec ali srce te tovarne. Tu se vse giblje, suče, drdra in ropoče. Ogromen železni valjar vrtil svoj vroči trebuh, in drugi dragoceni stroji ubogajo ga služeč z neznano svojo tovar-

* Človek je uže takšen. Prej želi in zahteva kakšno stvar, kadar mu je pa dana, prekmalu se je naveliča. Mislečim pa treba oznanjati in povdarjati narodu koristnost naprav, ki mu neso samo v korist, ampak ga tudi slavijo Belgija je mala, a prekaša se svojimi tovarnami večje države. Tudi iz strojev govori nekaj dotičnemu narodu na čast! Povdarjamo tudi to! Pis-

niško poteznostjo. Vse je po vzoru večjih tovarn. Koliko denarja je morala stati taka naprava, da negovorimo o poslopju, prostoru in mrgoleči množici delavcev in nadzorovalcev! Na prostranem dvorišču je zopet vse polno priprav in izdelkov. Iz strojev v zemljo vdelenih poganja se hlap. Tovarni je pridejana primerna jej kovačnica z dvema ognjiščema, katerih se sam Vulkan ne bi sramoval glede reda in kovaškega orodja.

Ta parni mlin je prav okrasba in ponos Komnu, pa tudi pravi blagor zanj in za Kras. Gospod Gaspari si je napravil z njim neizbrisljiv spomenik v listih kraške zgodovine in vredno je, da se tega mnogozaslužnega moža spominjamo s hvaležnim čutom. Dokazal je namreč od jedne strani koliko more um, vstrajnost in podjetni duh tudi na Krasu; od druge strani pa je naklonil Kraševcem neizročeni koristi če se pomisli, da so morali prej več ur daleč — celo dol k Vipavi hoditi v malin z velikim trudom in potratu dragega časa. Gospod Gaspari je v istini in brez dvojbe obrtnik prve vrste na Krasu, dobrotnik in posrednji slavitelj kraške dežele. Uže njegova štacuna, bogata zaloga železa, jestvin in drugega blaga za obleko, vredna je hvaležnega pozora.

Bodimo toraj prav hvaležni možu, ki je pri parnem mlinu obrnil tolik kapital na slavo in korist kraškemu svetu! Vsacemu svoje! G. Gaspari-jevo ime mora dolgo živeti na Krasu. Pridržiš si v daljnih dopisih še omeno znamenitejših stvari v Komnu, sklepam te vrstice. Imam namreč v mislih koristonosne duševno narodne zavode in druge stvari, katere dičijo Komen. V Komnu so tla za razvoj v vsaceem obziru. Le tako naprej!

Iz Dobravlj na Vipavskem dne 24. junija. Pri nas kakor je uže znano po nekem dopisniku iz sv. Križa, mislim, da uprav meseca februarja t. l., imamo poštno reči zelo v neredu, in akoravno je dopisnik tirjal, da bi se odstranila tista napaka vendar je še vedno tako kakor je bilo in še slabše, kakor bodete spoznali iz sledečih vrsticah.

Naš pismonoša hodi dvakrat na teden v pol ure oddaljeno Ajdovščino po pisma, ne čakajoč zadnje pošte iz Gorice in pozabivši kako pismo na pošti odrine domov v sv. Križ. Prišedši domov razgleda prirešena pisma in kaj mislite, da jih nese hitro dotičnikom? Ako ima kakšen drugi popravek, nese tudi pismo, sicer mu je pismo deveta briga. In kaj mislite, ako zastane pismo, po en do dva dni pri njemu potem pa pošlje svojo mlado hčer s pismom, katera ne pozna ni hišne številke, ni dotičnika. Uprav to je bilo krivo, ko je nekemu ubogemu kmetu prinesla tako imenovani receptis z 10 gld., dotični prejemnik je mislil, da je prišlo od svojega sina, šel potem po denar, kiga je tudi resnično prejel. In to ni kaj čudno ker tudi dotičnik ni znal brati, in tudi trdo misleč, da je pismo od svojega sina, potegnil je denar. Pa to ni še vse; povem še drugo kar lahko dokažem, namreč sledeče in to je bilo dne 12. t. m.: Zgoraj omenjenega kmeta sin dobil je od svojega prijatelja tako imenovano „poštno pismo“ katero je skupaj zlepljeno, toraj mora kakor pismo zlepljeno priti dotičniku v roke, prišlo mu je pa razlepljeno in kar je najbolj zanimivo podano po drugih osebah dotičniku.

Županstvu v prevdarek navajam še to: Naš pismonoša ima 5 kr. od pisma, toraj prevelika svota za prejemnika, majhno plačilo pa za slugo, kateri ne more donášati pisem sam in svaki dan hoditi na pošto. Ali to bi se godilo prav lahko, ako bi vsa bližnja županstva imela skupaj enega poštnega slugo čigar posel bi bil nositi samo pisma. Županstva, ki bi se imela zastopati so pa sv. Križ z 250, Dobravlje z 100, Žablje z 80, Škrilje z 100, Lokavec z 200, posestnikov toraj vseh toliko vkupe okoli 730 posestnikov. Toraj za

posestnikov bil lahko nastavljen en sam pismo, za 150 gld. letne plače ali pa toliko od pisma, po tem bi bilo bolje za vse. Dosedajno ravnanje naj se vendar odstrani in zato moralo bi spregledati županstvo potem pa pošto ravnateljstvo kajti, ako bodejo tako pisma hodila, potem ni potrebe poštnega sluga, pa tudi malo pisem se bode prevažalo, kajti se bode vsak bal poslati pismo po takih pismo- nošah. Pa tudi več časopisov za omiko ljudstva bi se shajalo, a ko bi bilo drugačno poštno ravnanje, kajti ako si hočem n. pr. naročiti časopis ter ga dobivati po poštnem slugi, imam ga od srede v nedeljo, od subote v četrtek in stala bi me n. pr. Vaša „Edinost“ 11 gld. na leto. Tedaj predru- gačiti se morajo vendar enkrat te poštno reči pri nas. Na noge toraj kdor ima a tem opravka, posebno priporočam poštnemu ravnateljstvu, da zapreči vendar enkrat te grde napake, kar zapoveduje tudi poštni zakon.

Domače vesti.

Volitve za deželni zbor v Istri. V mestih Volosko, Lovran, Kastav in Mošćenice izabran kandidat narodne stranke dr. Andre Stanger. — V mestih: Pazin, Labinj in Plomin kandidat narodne stranke pol. kapetan Simzlg. — V mestih Pola in Vodnjan zmagal je Conti c. k. okrajni glav- var v Poli. Narodna stranka je torej do- terala do 1/3 zastopnikov v dež. zboru in ima pravico zahtevati, da se eden naš za- stopnik imenuje za podpredsednika zbora.

Seja mestnega zbora. Predsinočnjim se je vršila javna seja mestnega zbora. Na dnevnem redu je bila zadeva novega zajema 11 milijonov gld. za javna skladišča ter se je odločilo, da se razpiše natečaj. Dovolil se je znesek 500 gld. za fond g. Tönes-a v Rojanu, da se uravna cesta poleg rojanskih obokov. — Na to se je obravnal predlog šolskega odseka glede ustanovitve nove laške paralelke na ljudske šoli v sv. Križu. Šolski asesor g. Sloković je prebral prošnjo 50 očetov iz sv. Križa v kateri prosijo društvo „Pro patria“, da se osnuje enak razred. Mestni zbor naj bi v to določil 415 gld. — Naš poslanec g. Nabergoj prosil g. poročevalca, da mu prebere imena onih prosilcev ter izjavlja na to, da je večina teh sloven- ske narodnosti ali so pa delalci v nabrežinski kamnoseki večinoma tuji, ki ne spadajo k občini sv. Križa temveč k nabrežinski ter nemajo pravice radi tega prositi za lastno učilnico v celoma slovenske občini. Ako hoče mestni zbor biti radodaren — česar mu pri sedanjih slabih okoliščinah nikakor ni mogoče — naj bi osnoval ljud- sko slovensko šolo v Trstu za kojoj je prosilo 1400 slovenskih starišev. Gospod Ivan Nabergoj obečal je tudi, da se bodo proti odloku mestnega zbora storil utok na višjem mestu. Pri vsem tem je bil pa predlog sprejet in slovenski okoliščani vdobe vnovič jedno narodno morilnico. — Ker nam pa danes prostora pomanjkuje, povrnemo se na to žalostno zadevo še prihodnjic.

Vodnikov spomenik na trgu Valvazor- jevem v središču Ljubljane, odkrije se jutre s slovesnostjo čije natančnejše uspo- red smo nedolgo objavili. Tudi iz Trsta se odpelje več rodoljubov k slavljenu — prvega našega pesnika in vodnika na nar- odnem polju. Njegovemu spominu: Večna slava!

Velika veselica v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Kakor smo uže v pred- zadnji številki omenili bode posebno si- jajna, kakor je razvidno iz nastopnega programa: Veselični odsek sestavljen iz odposlancev vseh slovanskih društev Trsta in okolice priredi v soboto dne 6. julija t. l. v vrtu „Mondo Nuovo“ narodno veselico, na katero se najuljudnejše vabi p. n. občin- stvo. Čisti dohodek namenjen je „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Program: 1. Ko- račnica vojaška godba. 2. Thomas: Ou- vertura iz Opere „Mignon“, vojaška godba. 3. Hajdrih: „Na boj“, poje zbor. 4. Gre- gorčič: „Velikonočna“, deklamacija. 5. Vo- larič: „Vesela družba“ poje mešani zbor s spremljevanjem vojaške godbe. 6. Kosovel:

„Svojeje Valentin“ valcer, vojaška godba. 7. * * *: „Plavaj ladja“, ženski dvospev. 8. Pflugar-Moravski: „Telegram“, izvršuje dramatični odsek. 9. Blaške: „Ljubice“ quadrilla, vojaška godba. 10. I. pl. Zajc: „Večer na Savi“, poje zbor s spremlje- vanjem vojaške godbe. 11. Blaške: „Slike iz ljudskega življenja“ potpourri, vojaška godba. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Vstopnina za osebo 30 nvč. — Rado- darnosti se ne stavijo meje.

O p a z k a. Sodelujejo: Pri petju pevkine in peveci delalskega podp. društva, pevci Čitalnice, „Adrije“ iz Barkovelj, „Hajdriha“ iz Proseka. Pri igri dra- matični odsek telovadnega društva „Sokol“, pri raznih točkah pa gospice in gospodi.

Odbor „Tržaškega podpornega in bral- nega društva“ vabi vse častite svoje dru- žabnike na izvanredni občni zbor, kateri bode dné 14. julija t. l. ob 5. uri popoldne v prostorih I. nadstropja gostilne „Al Red' Ungheria“ (ulica Commer- ciale). Dnevni red: 1. Nagovor predsed- nika; 2. Predrugečenje društvenih pravil v zmišlu postave iz leta 1888. o zavaro- vanju delavcev; 3. Dopolnilna volitev od- stopivših svetovalk.

O p a z k a. Častite družabnice so napro- šene, da se udeležijo volilnega shoda, kateri bode v nedeljo dné 7. julija ob 5. uri popoldne v društveni dvorani. Dogovorile se bodo zaradi na- domestitve odstopivših svetovalk.

Obisk. Tržaški župan dr. Bazzoni je minoli ponedeljek obiskal tukajšnjega ita- lijanskega konzula Durando, da mu izrazi v svojem in mestnega zbora imenu sožaljenje in srd nad bombo ki se je binkočno nedeljo vrgla pred uhom v konzulovo stanovanje. Nemška „tetka“ se usti, da je to početje ona prva nasvetovala. Mi pa vendar le trdimo, da je bil pohod županov gola „pro forma“ kakor samo na videz in nekako prisiljen se mestni župan vdeležuje vseh patrijotičnih slavnosti zastopajoč čestokrat ves rudečkast mestni zbor. Afera Durando ne premine tako hitro iz razbeljenih mož- ganov tržaških neodrešencev!

Vreme letos strašansko nagaja. Ne preide dan, da bi iz neba ne kapalo; čestokrat uliva se strašna ploha in poplavlja zemljo. Osobito močno lilo je v nedeljo, ponedeljek in torek. Prvega dne popoldne se je kar nakrat iz neba ulilo kakor iz bednjeve. Glavni trgi in ulice v mestu so bile podobne jezeru in mnogo škude so učinili hudourniki tudi po poljeh. V Ro- colu je voda odnesla dva paseča se mršava konja v morje. Tudi iz dežele nam doha- jajo novice o škodi, ki jo je storila voda. Deževno vreme ne prija niti polju; opa- zuje se bolezen na grozdju in žvepljati ni možno, kajti dež vse žveplo pridno izpira. Želeti nam je zopet blagodejnega trajnega solnea.

Neljuba pomota. Pokojni senožeški župan zval se je Demšar in ne Tem- šer. Bog mu daj večni mir in pokoj!

Poreški divjak. Kdo je večji divjak, mirni slovanski kmet ali lahonski zagri- zencec in kdo izmed teh prouzročia nemir in nered, kaže nam dogodba, katero nam je pripovedoval slovanski duhovnik. Dne 26. t. m. je došel po opravkih v Poreč; stoprav je stopil v mesto čaka ga preko 200 ljudi, gospode, težakov, dečkov in vsakovrstne sodrge. Kakor divji so se za- gnali vanj kričeč: „porco prete ščavo, porchi Croati, urra con- tro di lui in jeli so ga zasipati od vseh strani s kamenjem, krompirjem, limoni in jajci. Pribežal je v neko vežo, a tudi tu mu neso dali miru; slednjič se mu je vendar posrečilo pribežati na parnik ki je uprav odhajal proti Trstu. I sem so ga spremljali se žvižganjem in sikanjem. Isto tako se mu je godilo tudi, kc je parnik prispel v Umago; ni si upal na prod ampak stisnil se je v parobrodu ter mislil na žalostno osodo milega slovenskega na- roda v Istri. Evo vam zopet priloga k

opisi „vekovite kulture“ laškega naroda na Primorskem i to navzlic c. kr. politič- nim oblastim.

Govorica. Italijanskim časopisom on- stran morja še vedno prihajajo telegrami in dopisi iz Trsta v kojih se poudarja, da se bode vlada na Primorskem kmalu pre- menila. Sedanjega namestnika bodo neki upokojili, kar je neki v zvezi sè zadnjimi dogodki v Trstu. Zglašja se, da na njegovo mesto pride sedanji namestnik na Češkem — baron Kraus ali pa podmaršal Appel sedaj dež. namestnik v Sarajevem. Vsa- kakor, tako se trdi, pride za namestnika na Primorsko vojaška oseba, koja se bode edina mogla uspešno upreti iredentovskeji proti-avstrijskeji stranki. Nek list v Nea- polju v premetovanju razmer v Trstu prihaja celo do posledice, da bode tržaško mesto v bližnji prihodnosti slo- vansko rekoč, da bode 9/10 prebivalstva hrvatskega (P)! Na to sklepanje odgovarja mu veterjaški „Cittadino“ trdeč, da v Trstu ni Slovanov ter da se bodo še oni redki, ki prebivajo v njega obližju kmalu poitalijančili! — Da slednjič izrečemo o tem svoje menenje, povemo, da je pre- mamba v rumenej hiši jako dvojben — morda samo „pium desiderium“ nekaterih krogov in strah in bojazen italijanskega življa na Primorskem. Navzlic vsemu pre- tvarjanju resnice od strani nestalnega „Cit- tadina“, je pač svetovno znano, da pod zvonikom sv. Justa živi okolo 40.000 Slo- vancev toraj tretjina vsega prebivalstva! Ista vlada jih priznava, samo tržaški Lahi trdè nasprotno. Vendar pa: zora puca, bit će dana!

Sodna obravnava proti petardistu. Dne 4. prih. meseca se bode vršila pred porotnim sodiščem v Gradcu sodna obrav- nava proti tržačanu Markiču, mesarju, ob- toženemu veleizdaje, kalenja javnega miru, razžaljenja presv. cesarja in metanja bomb. Poklicalo se bode tudi mnogo prič iz Trsta. O obravnavi bodemo v svojem času natančnejše poročali.

Iz Brezovice nam pišejo: Ne morem si kaj, da ti draga „Edinost“ ne poročam o nesreči katera nas je na dan sv. Ivana zadela. Zjutraj ob 6. uri zbirali so se hudi oblaki nad nami, grom in blesk za- poredoma tako, da ni bilo dobrega upati. In res, hitro ob 7 uri začelo je liti kakor iz škafa. Bilo je kmalu vse pod vodo. Voda v naraslem potoku je kmalu stopila iz svojega toka, podrla je na več krajih brambeno obzidje ter nesla seboj kamenje in zemljo. Ubogi gospodar zdihuje, da je za letos pokončano naše upanje, naša nada, lepa naša senokoša, katera je letos kazala obilosti sena, vzelo jo je nad tretjino. Roka se mi trese ko to pišem. Koliko škode je pa voda naredila po prelepem polju! Sem ter tja je voda podrla in od- nesla kos njive z vsem pridelkom. Tugo- vanja ni konca ni kraja, kdo nam povrne škodo? Kam se nam je obrniti? Voda nam je storila neizmerne škode. Bog se nas usmili!

Nova vojna ladija. V Palmerjevej ladijetesalnici v Jarouu na Angležkem so spustili v morje minoli torek novo vojno ladijo namenjeno za našo c. kr. mornarico. Zove se Planet ter ima 219 stopinj dolgoti in 23 širokosti, zadržuje 400 to- nelat in moči ima za 3500 konj.

Tombola se je morala tudi zadnjo nedeljo prenesti radi nenadne plohe. Vr- šila se bode danes popoldne.

Poskus samoumora. Nek E. Cassano, rojen v Rimu prišel je nedolgo iz Benetk; na parniku uže je opozoril sopotnike na se s tem, da je sezgal neka pisma. V sredo zjutraj se je pa u-trelil. Uzrok je bila neka kriva obtožba.

Duhovnik-brivec. Ogerski časniki po- ročajo iz Soborsina naslednjo komično dogodbo: Uže dolgo je župnika belolo, da njegove farne ovčice uvajajo veliko- mestno nošo — osobito pa, da se dekleta česejo po noveji navadi. Isto je opazil tudi pri svojih učenkah. Ko je neki dan

imel krščanski nauk v šoli, koj zapre duri vtakne ključ v žep in vzeši v roke škarje, jel je dekletam lase striči ter pokončal kmalu vsem sovražno frizuro. Matere so neki jako razjarjene nad samovoljnim po- četjem župnikovem ter tuhtaju nad njim osvete za to ker je toliko nečast storil „noveji modi“.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Poduk, kako ravnati s trtami, da se obvarujejo strupene rose.

(Peronospora viticola).

Ker se je bati, da bode letos razsa- jala tudi v našej okolici strupena rosa prinašamo nasledni poduk, da se morejo naši okoliščani po njem ravnati.

C. kr. kmetijsko društvo hoče tudi letos spolniti svojo dolžnost priporočevaje prav nujno vsem trtoorejcem naj sè skrb- nim škropljenjem zavarujejo svoje trtne zasade zoper poškodovanje po Peronospori. Kakor dokazujejo poskušnje preteklih treh let, sponašalo se je kot izdatno sredstvo razumno škropljenje s takimi zmesmi, kojim je glavni obstojni del baker in po- sebno z bakreno-apneno zmesjo, katera se pripravlja po naslednjem načinu:

K a k o s e p r i p r a v l j a b a k r e n o - a p n e n a z m e s ?

Za vsak hektoliter zmesi, kojoj imamo napraviti, denemo tri kilograme bakrenega vitrijola v redko tkano cunjico, ali v tak žaklič, ki se ima potem z vrvice zvezati na to vzamemo bedenj (čeber) ali drugo leseno posodo, v kateri naj bo 50 litrov vode in na robu zabit žrebelj, na kateri obesimo z vrvice omenjeni žaklič, tako da bo samo do srede pod vodo. V 12 urah se raztopi ves vitrijol; zato zado- stuje, da opravimo to delo na predvečer ravnave, da bo vitrijolova raztoplina o pravem času pripravljena. Na drugi strani pa zmehčimo 1 1/2 kilogram živega apna, ali pa 3 3/4 kilogr. enako 2 1/2 litrom ugaše- nega apna v drugih 50 litrih vode. Tako zadobljen belež (apneno tekočino) vlijemo skozi sito, ki naj bo za spoznanje gosteje od luknjic pri žveplavnici, v vitrijolovo raztoplino; to pa pomešamo s palico tako dolgo, dokler postane zmes enakobarvena.

Če smo rabili čist vitrijol in dobro apno, pa če smo tako ravnali, kakor je tu popisano, mora imeti zmes svitlo vi- šnjevo barvo in kedar se za nekoliko časa poleže, bo tekočina nad njo popolnoma nebarvena.

Če pa ni taka, ampak če je več ali manj višnjeva, je znamenje, da ni bilo zadosti apna in trebalo ga bo dodati, dru- gače bi vtegnila zmes zelenim delom trte škodovati in to zaradi tega, ker ni bilo v njej še precej nerazkrojenega bakrenega vitrijola. Da se ognemo te neprilicnosti, storimo najbolje, če vsakrat stehtamo živo ali ugašeno apno. Kedar rabimo, kakor se po navadi godi, ugašeno apno, nam pojde delo bolj izpod rok, če je zmerimo, nego stehtamo. V ta namen vzemimo cilindrično posodo od belega kositarja v premeru in znotranji visokosti 147 milimetrov, ali pa kubično leseno škrinjico, koje strani me- rijo 136 milimetrov. Če ravnamo tako, ognemo se tudi preobilosti apna v ba- kreno-apneni zmesi, katera bi nekoliko časa zavirala učinek bakra.

Razume se samo po sebi, da moramo vsakrat dobro pomešati zmes, kedar je vzamemo nekoliko, da napolnimo škro- pilnico.

O p o m b e.

Bakreni vitrijol mora biti kolikor mo- goče čist. Znamenja zadostne njegove či- stosti so: živo modra barva, da so posa- mezni kristali enakošne barve in podobe, da je popolnoma raztopljiv v čistej vodi, slednjič, da se taka vodna vitrijolova raz- toplina ne zmoti in da ne naredi vidne polege, tudi če je nekoliko dni razposta- vljena zraku.

Prvo ravnanje je izvršiti, kakor hitro grozdje prvokrat ocvete, to je okolu polo

vice junija. Če se pa Peronospora prikaže pred ali med cvetenjem, naj se nemudoma izvrši ravnanje; popisana zmes ne poškoduje prav nič cvetja. Drugo ravnanje je opraviti v 4 do 6 tednih po prvi; posebno moramo skrbeti za to, da poskropimo vse nove liste, ki so se v tem času razvili. Po opazovanju novega perja bomo spoznali, ali se imamo zato; ker se je bolezen povrnila, morda požuriti z drugo ravnanje.

Tu moramo posebno poudarjati, da najzdatniše ravnanje je tisto, katere izvršimo, preden se prikaže bolezen.

Včasih se prikazuje Peronospora samo sporadično, to je, le tu pa tam na kakem posameznem listu in ostaja tako nekoliko časa, ne da bi se zganila; toda hipoma se prav močno razvije in splošno razširi, kakor bi jo bil blisk raznesel. V takem slučaju ni mogoče, da se zvrši škropljenje ali potrošenje še prej, ko je bolezen uže močno poškodovala trte. Da se to lahko zgodi, uče nas žalostne skušnje lanskega leta. Zato pa zahteva previdnost, da poskropimo ali potrosimo trte prvokrat uže v dobi, ko slutimo, da se zelo bliža.

Za škropljenje rabiti je dobro škroplilnico, ktera mora zadostovati ne samo vsem drugim pogojem, ampak tudi razškopiti tokočino razprašeno v mnogo enakoličnih kapljic na daljavo 1 do 2 metrov. Delavec ho stopal enakomerno naprej in držal škroplilnico tako, da bo tekočina deževala od zgoraj dol na trtno perje.

Zadosta je, da se poskropi le površni del listov in to naj, se stori, predno se poveže omlaje na kolce, ali pa nekoliko dni potem, da se perje vrvava in da pride površna stran listov v naravno lego.

Skropi naj se rajše obilo in sicer tako, da se porabi okoli 100 litrov zmesi za 100 dobro obraščenih trt.

Posamezne ravnanje ali škropljenja je treba izvajati v suhem vremenu in da ni preveterno, tudi ne o takem času, ko solnce prehuje pripeka (od 11. ure pop. do 3. pop.); priporočamo pa, naj se ne opuša navadno žveplanje proti trtni bolezni (Oidium).

Bakreni žveplik se v drugih oblikah — n. pr. kot prašna zmes — ni v preteklih letih z enakim vpehom rabil, kakor apneno-bakrena zmes, ali pa je imel v takih oblikah rabljen škodljive posledke za škropljene trte. Zato ne moremo nikakor priporočati, da se take raztopline in zmesi še dalje rabijo v obširnej meri.

O bakreni-apneni zmesi moramo omeniti, da je dajala prav povoljen uspeh tudi tedaj, ko je obsegala manj bakra, kakor je predpisano v tem poduku. Zato lahko priporočamo, da se naredi večje poskušnje s tako stanjšano zmesjo. Ravnanje pa je s to zmesjo tako, kakor je razloženo v tem poduku; pripravljati jo je tudi tako, kakor je popisano za zmes s 3% bakrenega vitrijola in ni treba drugega, nego stanjšati jo, kedar je pripravljena, s polovico (50 litrov) ali z enako (1 hekto) ali pa s podvojeno množico (2 hekta) vode, da se dobi zmes z 2%, oziroma 1 1/2% a 1% bakrenega žveplika. Nikakor pa ne moremo svetovati, da se zmes toliko stanjša, da bi se obsegala še manj kakor 1% vitrijola.

V Gorici 2. maja 1888.

C. kr. kmetijsko društvo.

O p o m b a. Razpošiljanje ta poduk naprosuje ob enem c. k. kmetijsko društvo vse trtoorejce, naj pazno nadzorujejo svoje trtne zasade te pošiljajo liste, o kojih menijo, da so napadeni, c. k. poskušališću v Gorici, katero jim bo koj sporočilo izid dotične preiskave. S tem sporočilom nameravamo doseči, da se hitro pozve prvi nastop Peronospora, in potem ložej zabrani nadaljno razširjanje.

Bratje „Sokoli“!

Shod v telovadnici bude 1. junija ob 8. uri zvečer in ne 8. junija, kakor je bilo zadnjič po pomoti objavljeno. Pridite toraj v obilnem številu, da se pogovorimo o letošnjih izletih. V Trstu, dne 28. junija 1889. Na zdar!

ODBOR.

Tržno poročilo.

Cene se razumo, kakor se prodaje na debelo blago za gotov denar).

	Cena od for. do for.
Kava Mocca	100 K. 137.— 138.—
Rio biser jako fina	— — — —
Java	— — — —
Santos fina	103.— 104.—
„ srednja	96.— 97.—
Guatemala	104.— 105.—
Portorico	115.— 117.—
San Jago de Cuba	124.— 126.—
Ceylon plant. fina	118.— 120.—
Java Malang. zelena	106.— 108.—
Campinas	— — — —
Rio oprana	113.— 114.—
„ fina	103.— 104.—
„ srednja	96.— 98.—
Cassia-lignea v zabojih	31.50 32.—
Macisov cvet	450.— 460.—
Ingber Bengal	19.— 20.—
Papar Singapore	79.— 80.—
Penang	64.— 65.—
Batavia	77.— 78.—
Piment Jamaika	39.— 43.—
Petrolej ruski v sodih	100 K. 7.50 7.75
„ v zabojih	8.50 8.75
Ulje bombažno amerik.	39.— 40.—
Lecco jedilno j. f. gar.	38.— 39.—
dalmat. s certifikat.	38.— 39.—
namizno M.S.A. j. f. gar.	51.— 53.—
Aix Vierge	63.— 64.—
„ fino	60.— 61.—
Rošiči pulješki	7.50 8.—
„ dalmat. s cert.	— — — —
Smokve pulješke v sodih	— — — —
„ v venci	15.50 16.—
Limonj Mesina	zaboj 7.50 8.50
Pomerance sicilijanske	6.— 6.50
Mandiji Bari I.a	100 K. 83.— 84.—
„ dalm. I.a, s cert.	84.— 85.—
Pignoli	72.— 74.—
Ris italij. najfinejši	19.50 20.—
„ srednji	18.75 19.—
Bangoon extra	15.75 16.—
„ I.a	14.— 14.25
„ II.a	12.50 12.75
Sultanine dobre vrsti	23.— 24.—
Suho grozdje (opaša)	13.— 14.—
„ Obebe	13.— 14.—
Slaniki Yarmouth I.a	sod — — — —
Polenovke sredne velikosti	35.— 36.—
„ velike	34.— 35.—
Sladkor centrifug. v vrečah	100 K. 42.— 42.25
„ s certifik.	— — — —
Fazol Coka	9.50 — —
Mandoloni	8.50 — —
svetlorudeči	— — — —

Dunajska borza

27. junija

Enotni drž. dolg v bankovcih	— — — —	82 75
„ v srebru	— — — —	83 50
Zlata renta	— — — —	109 20
5% avstrijska renta	— — — —	98 85
Delnice narodne banke	— — — —	906.—
Kreditne delnice	— — — —	301 50
London 10 lir sterlin	— — — —	119 25
Francoški napoleondori	— — — —	9 46 1/2
C. kr. cekini	— — — —	5 67
Nemške marke	— — — —	58 25

Zdravniki jih hvatijo in priporočajo. Gospod Ch. Pein, prast. zdravnik v Hagenbau-u, pošta Korneuburg piše: Vsakokrat, ko sem r. bil lekarničarja R. Brandta švicarske kroglice, bil je uspeh v vsakem obziru sij jen iz česar se razvidi, kako izvrstno sredstvo so švicarske kroglice lekarničarja R. Brandta pri žledobolnih, žolčnih, plućnih in hemoroidnih boleznih. Treba je vedno dobro paziti, da se kupijo prave lek R. Brandta švicarske kroglice in ne njih pomembne.

Poslano.

KWIZDE

Korneuburski redilni prašek za živino, za konje, goved in ovce

pristen samo, ako ima poleg stoječo varnostno znamko. Dobiva se po vseh lekarnah in prodajalnicah mirodij avstrijsko-ogerskega cesarstva.

Cena male skatlice 35 kr., velike skatlice 70 kr. Pošilja vsak dan po pošti glavno skladišče: Kreis-Apotheke Korneuburg Fr. Ivana Kwizde, c. kr. avst. in kr. rumunski dvorni dobavitelj za živinozdravniške preparate. (g)

Edina, velikanska

zaloga papirja za tapetarje in velika zaloga

ŠPANSKIH STEN

23-104 pri G. BERTIN-U

Via Caterina št. 2.

Na zahtevanje cenike zastoj in franko.

f. 1.50 Čudovat je f. 1.50

samobrivec

najnovjši stroj za brijenje, s katerim se more briti vsako sam in brez težkoš.

NE TRGA, NE REŽE,

ampak enostaven je in lehak.

Mnogo denarja

prihrani. Samobrivec in nobena stvar ne isplača se tako kakor ta.

Cena le for. 1.50.

Pošilja proti gotovemu denarju ali povzetju. Versandt-Depôt L. Müller, Dunaj, Währing Schulgasse 10. 14-52

KWIZDE

fluid proti kostobolu

večletno G 1

domače izkušeno izvrstno sredstvo proti

kostobolu, reumatizmu, boleznim živcev.

Pristno se dob' le iz polek stoječo varstveno znamko po vseh lekarnah avstro-ogerske monarhije.

Cena 1 steklenice 1 gl. a. v.

Pošilja se po pošti proti povzetju vsak dan po centralnem skladišču: Kreis-apotheke Korneuburg

Franz Joh. Kwizda,

c. kr. avstrijski in kralj. rumunski dvorni dobavitelj za živinozdravniške preparate.

Čudo obrti.

Samo for. 3.50 stane nova

srebro-niklena cilindrova ura

za gospode, gospe in dečke; ne razloči se od pravega srebra. Ploščato kristalno steklo, elegantne, fine oblike, krasno rezbana, točen stroj, ki je natančno urejen in uskušen.

Jamči se, da točno gre.

Fino pozlačena, elegantna verižica samo 40 nč.

Pošilja proti gotovemu denarju ali povzetju. Versandt-Depôt L. Müller, Dunaj, Währing Schulgasse 10. 14-52

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisanimi strojevi providjenu, JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.

Drži u zalih (skladišču) sve potrebno tiskalice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sledeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalno tečajje ljudskih škol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nvč. sada 40 tvrdo vezana	n. 60
Sodnijski obrasci sastavljeni B. Trnovcem	n. 20
Vilim Tel, prevod Cegnara	n. 20
Ljudmila prevod J. Lebana	n. 20
Filip prevod Križmana	n. 20
Antigona prevod Križmana	n. 20
Trst in okolica od Sile	n. 20
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin	n. 20
Istra pjesma	n. 20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo. Kod naručivanja tiskavnica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

TVRDKA Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18, (v lastnej hiši) 20-15 pošilja proti povzetju:

Tkana ovčja volna dvostrake širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foula volne, dvostrake širok. cela obleka, 10 met. f. 5

Novosti za obleke za gospe po najnovjši šegi progasto blago v vseh barvah, dvostrake, 10 met. f. 8

Crni Terzo saksonski izvod, dvostrake širok. za celo bleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke 60 cm široko, najnovjši vzorci, 10 met f. 2.50

Volnati rypis v vseh barvah, 60 cm širok, 10 metrov f. 3.50

Dreidraht (Trozičje) najboljša vrsta, 60 cm široko, 10 metrov f. 2.50

Aquard blago 60 cm široko najnovjši vzorec, 10 metrov f. 3.50

Francoški Voal 10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for. 3.—

Košulja za gospoda, lastno delo bele ali sivane 1 kos I a f. 1.50. II a f. 1.20

Ženske košulje iz sifona in platna, fino vreteno, 3 kom, for. 2.50

Ženske košulje z močnega platna s slikami 6 komadov f. 3.25

Dom. še platna 1 komad, 30 vatlov, I a f. 4.50. I b f. 3.70. 1/2 f. 5.50

Krug-Webe boljša nego platna 1 komad, širok, 30 vatlov f. 6.—

Sifon 1 komad, 30 vatlov, I a f. 5.50, najboljša vrsta f. 6.50

Kannafas 1 kom. 30 vatlov, Ila f. 4.50. I b f. 3.70. rudič f. 5.20

Kanavas iz niti 1 kom. 30 vatjev, Ila in rudič f. 6.—

Oksford 30 mor. pr. ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Oksford najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz rip-a sestojča iz 2 posteljnih prgrinj in namiznega prta s svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute 2 p s eljnih prgrinj in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor jurški vzorec; podpolni for 2.50

Holandske dolge preproge (ostanki) 10-12 metrov dolge, 1 ostank f. 3.60

1 Poletna ogrinjača 1/2 dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta jako dobra, 130 cm. dolga, 130 cm. široka, f. 1.50

Odeje za sijakerja carskorimene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno Ost. nek 3 10 m trov za podpolno možko obleko f. 3.25

Moderno sukno 3.10 met., jako fino kompl. možko opravo, for 8.—

Poletno češ jano sukno ostanek za komp. možko opravo, more prati, 6 40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 metrov dolgo for 5.50

Priročnost za kupovanje! Brnski ostanki sukna. 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for 4.50

Blago za površnje suknje najfinejša vrsta, za celo suknj f. 8.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči. Elegantno izvedena zbirka vzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Tiskarna Dolenc v Trstu.